

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

REMISSYTTRANDE
2022-08-31

Ärendenummer
NV-06873-22

Mark- och miljööverdomstolen
svea.avd6@dom.se

Remissyttrande i mål M 13608-21, angående tillstånd enligt miljöbalken till tävlings-, tränings- och testbana för motorfordon inklusive kringverksamheter på fastigheten Uljeberg 7:4 m.fl. i Mjölby kommun

Naturvårdsverket har förelagts att inkomma med yttrande i målet. Naturvårdsverket har tagit del av länsstyrelsens akt, underinstansens aktbilagor 20 s. 10-14, 28 s. 8-16, 36, 63, 69, 70, 74 samt Mark- och miljööverdomstolens aktbilagor 2, 8-10, 16, 19-22

Naturvårdsverket yttrar sig även i mål M 11260-21 angående tillstånd till motorsportanläggning vid Ring Knutstorp. Naturvårdsverket ger med detta yttrande dels en generell bedömning av buller från stora motorbanor som är densamma för detta mål och för målet om Ring Knutstorp, dels en särskild bedömning rörande just Mantorp Park.

1. Sammanfattande bedömning om buller vid stora motorbanor

Naturvårdsverket bedömer att:

- Buller från motorbanor kan leda till olägenhet för människors hälsa.
- Buller från motorbanor uppfattas generellt som mer störande än buller från vanlig vägtrafik vilket bör beaktas i reglering av buller från motorbanor.
- Utgångspunkten för bedömning och reglering av buller från motorbanor bör vara Naturvårdsverket riktvärden enligt NFS 2004:16. För stora motorbanor kan avsteg från riktvärdena medges i begränsad omfattning under förutsättning att närboende informeras i god tid om när bullrande verksamhet kommer att ske.
- Buller från motorbanor bör regleras med villkor för maximala ljudnivåer.
- För buller från verksamhet inom verksamhetsområdet som inte omfattas av NFS 2004:16 bör, om så är nödvändigt, Naturvårdsverkets riktvärden för industribuller tillämpas.

2. Utveckling av Naturvårdsverkets generella bedömning

2.1. Om buller från motorbanor

Buller är den påverkan på miljön som berör flest människor i Sverige. På kort sikt kan buller leda till bland annat koncentrationssvårigheter och sömnstörningar. På längre sikt kan risken för exempelvis hjärt- och kärlsjukdomar öka. Hur störd man blir av buller beror på ljudets styrka, när på dygnet man exponeras och var man då befinner sig. Störningar under perioder när man sover, vilar eller på andra sätt behöver återhämta sig kan vara extra allvarliga.

Störningen beror också på ljudets karaktär. Ett ljud med ofta återkommande bullertoppar upplevs ofta som mer störande än ett jämnt brus. Påverkas man av flera olika bullerkällor samtidigt ökar risken för störning.¹

Naturvårdsverket konstaterar att det finns begränsat med forskning rörande bullerstörningar från motorbanor. Enligt Naturvårdsverkets uppfattning saknas miljömedicinska underlag för att med säkerhet bedöma risken för störning och andra negativa hälsoeffekter orsakat av buller från motorbanor. På grund av bullrets intermittenta karaktär med många bullertoppar är det Naturvårdsverkets bedömning att buller från motorbanor är mer störande än buller från normal vägtrafik. Naturvårdsverket har utvecklat detta resonemang inklusive varför maximala ljudnivåer är den mest lämpliga regleringen för motorbanor i remissyttrande daterat den 30 oktober 2020 i det nu överklagade målet M 5768-19 om tillstånd för verksamheten vid Mantorp Park (se underinstansens aktbilaga 36). Naturvårdsverket hänvisar till vad som framförs i det remissyttrandet.

Som tillägg till det som står i remissyttrandet till mark- och miljödomstolen vill Naturvårdsverket framhålla att även om Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från motorsportbanor, halkövningsbanor och banor för provning av motordrivna fordon [till 2 kap. och 26 kap. 19 § miljöbalken] (NFS 2004:16) är gamla så innebär inte det att de är föråldrade. De allmänna råden har använts i ungefär samma form sedan 70-talet och är väl inarbetade. De används brett för olika former av motorsportbanor, halkbanor och bilprovningssbanor. Naturvårdsverket får sällan frågor från tillsynsmyndigheter om tillämpningen av de allmänna råden. Det är därför Naturvårdsverkets uppfattning att de allmänna råden och de riktvärden som finns där är ändamålsenliga och fungerar väl trots sin ålder och avsaknaden av miljömedicinska studier specifikt från motorbanor. Någon större revidering av de allmänna råden är därför inte motiverad. Däremot är de allmänna råden enbart vägledande och det kan finnas skäl att, exempelvis för stora motorbanor, göra avsteg, vilket också framgår i tillämpningsanvisningarna för riktvärdena.

Eftersom motorbanor inte är tillståndspliktiga enligt miljöprovningförordningen (2013:251) saknas praxis rörande villkorsreglering av buller från motorbanor. Naturvårdsverket välkomnar därför att tillstånden för Mantorp Park och Ring Knutstorp prövas av Mark- och miljööverdomstolen då det behövs vägledande praxis om hur Naturvårdsverkets riktvärden kan tillämpas för den typen av stora motorbanor.

2.2. Acceptabla ljudnivåer från stora motorbanor

¹ Eriksson m.fl, Environmental noise and health, NV rapport 6553

Naturvårdsverket bedömer att avsteg från riktvärdena i NFS 2004:16 kan göras under förutsättning att de är begränsade, förutsägbara och att närboende får information om dagar med bullrande verksamhet i god tid.

Utöver Naturvårdsverkets riktvärden i NFS 2004:16, som gäller utomhus, finns även Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus (FoHMFS 2014:13) som anger vid vilka bullernivåer inomhus som olägenhet för människors hälsa enligt 9 kap. 3 § miljöbalken kan anses föreligga. Viss verksamhet på stora motorbanor kan orsaka ljudnivåer som är så pass höga att det föreligger risk för överskridanden av riktvärdena inomhus om det finns bostäder i närområdet. Man kan anta att normala bostäder dämpar buller från motorbanor med ca 30 dBA vilket innebär att om de maximala ljudnivåerna utomhus är ca 75 dBA eller högre finns en risk för överskridanden inomhus.

Naturvårdsverket bedömer att verksamhet som ger upphov till överskridanden av riktvärden inomhus endast bör ske i begränsad omfattning och nivå. Hur ofta överskridanden inomhus kan accepteras behöver anpassas till det enskilda fallet men det finns exempel på tillståndspliktiga verksamheter med bullervillkor som tillåter överskridanden av riktvärden inomhus upp till 5 dagar per år.²

Villkor som syftar till att begränsa störningar inomhus bör vara kopplade till Folkhälsomyndighetens riktvärden och inomhusnivån för att ta hänsyn till att olika bostäder har olika ljudisolering.

Verksamhet som kan ge upphov till **mycket höga** ljudnivåer, både utomhus och inomhus, exempelvis dragracing, bör ej tillåtas i anslutning till bostäder utan lokaliseras till annan plats.

Verksamhet som förväntas orsaka buller som överskrider riktvärdena i NFS 2004:16 utomhus men klarar riktvärdena i FoHMFS 2014:13 inomhus bör kunna accepteras i något större omfattning. Hur ofta överskridanden utomhus kan accepteras behöver anpassas till det enskilda fallet men utgångspunkten bör vara att det ska vara en begränsad andel av årets dagar och inte uppfattas som ofta återkommande. Naturvårdsverket bedömer att omfattningen av överskridanden som tilläts i villkor 4 i miljöprövningsdelegationens beslut om tillstånd för Mantorp Park (ca 45 dagar per år med ljudnivåer över riktvärdena) kan vara en rimlig nivå som inte medför en oacceptabel risk för människors hälsa. Naturvårdsverket konstaterar att mark- och miljödomstolens dom, i vilken villkor 4 upphävdes, tillåter överskridanden av riktvärdena i över 200 dagar per år. En sådan omfattning av bullrande verksamhet innebär enligt Naturvårdsverkets bedömning en oacceptabel risk för olägenhet för människors hälsa.

² Se till exempel villkor 51 i Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätts dom den 16 december 2020 i mål M 6621-19 gällande tillstånd för SSAB:s anläggning i Oxelösund. Domen överklagades till Mark- och miljööverdomstolen som inte gav prövningstillstånd, se slutligt beslut den 18 juni 2021 mål M 829-21. Överklagandena av domen gällde inte bullerfrågorna.

I tabellen nedan sammanfattas den omfattning av verksamhet på stora motorbanor som Naturvårdsverket bedömer kan vara acceptabel.

Tabell 1. Acceptabel omfattning av verksamhet på stora motorbanor, ljudnivåerna avser maximal ljudnivå vid bostäder, frifältsvärden.

<p>Verksamhet som orsakar buller under riktvärdena i NFS 2004:16 kan bedrivas dag- och kvällstid.</p>	<p>Verksamhet som orsakar buller upp till ca 75 dBA utomhus kan bedrivas i begränsad omfattning och bör i första hand koncentreras till vardagar, dagtid.</p>	<p>Verksamhet som orsakar buller över ca 75 dBA utomhus (risk för överskridande av FoHM:s riktvärde inomhus) bör begränsas till enstaka dagar per år.</p>	<p>Verksamhet som orsakar buller över ca 85 dBA utomhus bör ej tillåtas.</p>
--	--	--	---

Det bör vara möjligt att i det enskilda fallet koppla nivåerna till olika kategorier av verksamhet för en enklare uppföljning för såväl tillsynsmyndighet som verksamhetsutövare.

2.3. Verksamhetstider

Verksamhet på motorbanor bör inte tillåtas nattetid. I övrigt bör verksamheten koncentreras så långt det är möjligt till vardagar dagtid.

För att få förutsägbarhet för bullerexponerade närboende bedömer Naturvårdsverket att tillstånden bör innehålla en tydlig reglering av verksamhetstider. Genom att dels reglera hur många dagar per år som verksamhet på motorbanan får ske, dels peka ut vissa dagar och perioder då verksamhet på motorbanan inte får ske ges verksamhetsutövarna möjlighet att planera utifrån tydliga ramar. Genom att verksamhet inte får ske under vissa dagar och genom att verksamhetsutövarna åläggs att i förväg redovisa ett program för när verksamhet kommer ske får de närboende en förutsägbarhet i vilka perioder det inte kommer bullra från motorbanan.

Enligt Naturvårdsverkets mening bör i första hand vissa helger, storhelger samt en sammanhängande period under sommaren regleras som "tysta" (dvs utan verksamhet på motorbanan). Naturvårdsverket bedömer att villkor 3-5 i miljöprövningsdelegationens beslut den 4 juni 2020 i ärende nr 551-5127-2017 rörande Ring Knutstorp (överklagat i Mark- och miljööverdomstolens mål M 11260-21) innebär en väl avvägd reglering av tysta perioder utifrån vad som är miljömässigt motiverat och rimligt för verksamhetsutövaren.

3. Utredningen i målet

Avslutningsvis vill Naturvårdsverket lämna synpunkter på underlaget som Mantorp Park Motorbana AB (bolaget) lämnat in i målet. Det är verksamhetsutövarens ansvar att skaffa sig den kunskap som behövs för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet, se 2 kap. 2 § miljöbalken. Naturvårdsverket bedömer att frågan om buller från motorbanan är avgörande för tillåtligheten, detta ställer höga krav på utredningar i frågan. Mot bakgrund av gällande praxis kan man därför ifrågasätta om det går att sätta frågan på provotid.

Bolaget anger själva att det i målet saknas underlag för reglering av verksamheten i maximala ljudnivåer (aktbilaga 19, s. 3). Verksamheten är dock en befintlig verksamhet och det är vedertaget att buller från motorbanor beskrivs i maximala ljudnivåer. Naturvårdsverket bedömer därför att bullerpåverkan från motorbanan i maximala ljudnivåer bör kunna förutses och att en sådan redovisning bör ingå i miljökonsekvensbeskrivningen.

Beslut om detta yttrande har fattats av enhetschef Nanna Wikholm efter föredragning av teknisk handläggare Lisa Johansson.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit miljöjurist Lina Tengvar.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Nanna Wikholm

Lisa Johansson